

PLEASE NOTE! THIS IS PARALLEL PUBLISHED VERSION / SELF-ARCHIVED VERSION OF THE OF THE ORIGINAL ARTICLE

This is an electronic reprint of the original article.

This version *may* differ from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Marjomaa, Nadja

Title: Joustavia koulutuspolkuja ja oppimisen tapoja

Version: final draft

Please cite the original version:

Marjomaa, N. (2022). Joustavia koulutuspolkuja ja oppimisen tapoja. Pulssi-portaali 7.10.2022.
<https://karelia.fi/2022/10/joustavia-koulutuspolkuja-ja-oppimisen-tapoja>

HUOM! TÄMÄ ON RINNAKKAISTALLENNE

Rinnakkaistallennettu versio *voi* erota alkuperäisestä julkaistusta sivunumeroiltaan ja ilmeeltään.

Tekijä(t): Marjomaa, Nadja

Otsikko: Joustavia koulutuspolkuja ja oppimisen tapoja

Versio: final draft

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Marjomaa, N. (2022). Joustavia koulutuspolkuja ja oppimisen tapoja. Pulssi-portaali 7.10.2022.
<https://karelia.fi/2022/10/joustavia-koulutuspolkuja-ja-oppimisen-tapoja>

Joustavia koulutuspolkuja ja oppimisen tapoja

Nyky-yhteiskunnassa tarvitaan joustavaa osaamista. Toimintaympäristöjemme jatkuvat muutokset vaativat meiltä kykyä oppia uutta ja kehittää omaa osaamista suhteessa näihin muutoksiin. Työelämä on moninaisempaa. Urapolut ovat yksilöllisempiä ja oppimisen tarpeet aiempaa ennakoimattomampia. Tämän vuoksi tarvitaan oppijoille ketteriä tapoja kouluttautua ja oppia uutta sekä yhdistää oppiminen työn ja muiden elämänvaiheiden kanssa.

Vauhtia uralle -hankkeessa työelämän moninaisuuteen ja toimialojen muutoksiin pyritään vastaamaan kehittämällä yksilöllisiä ja joustavia koulutuspolkuja. Hankkeessa tarkastelemme oppijoiden mahdollisuuksia luoda itselleen ja elämäntilanteeseensa sopivia koulutuspolkuja. Lisäksi tarjoamme uudenlaisia koulutusratkaisuja niin yksilöille kuin yrityksille. Näitä koulutusratkaisuja kehitämme eri opintoasteiden ja työelämän välisellä vuoropuhelulla ja yhteistyöllä.

Tässä blogissa tarkastelen, miltä jatkuvan oppimisen ja työelämässä kouluttautumisen polut näyttävät oppijan näkökulmasta ja kuinka ohjauksen avulla voimme tukea näitä prosesseja. Millä tavoin oppijat navigoivat koulutuskentällä ja rakentavat yksilöllisiä osaamiskokonaisuuksiaan? Millaisena oppimisen ja koulutuksen ympäristöt näyttäytyvät aikuisille oppijoille ja millaisia keinoja eri yhteisöissä voidaan hyödyntää oppimisen paikkojen luomiseksi ja jatkuvan oppimisen edistämiseksi?

Oppimista joka puolella

Oppimista tapahtuu jatkuvasti ympärillämme. Oppilaitokset tarjoavat laajan skaalan erilaisia koulutusvaihtoehtoja ja opiskelutapoja oman osaamisen täydentämiseksi. Kartutamme lisäksi paljon osaamista elämämme aikana toimimalla myös muissa ympäristöissä ja muuttuvissa rooleissa. Opimme kokemalla ja kokeilemalla, onnistumalla sekä epäonnistumalla, tekemällä ja pohtimalla. Opimme paljon ratkomalla ongelmia itsenäisesti tai toimimalla tiimeissä. Erityisesti

monimuotoistuvassa työelämässä opimme paljon työssä ja työyhteisöissä.

Oppijoina rakennamme omia oppimisen polkujamme näissä erilaisissa ympäristöissä. Polkumme muodostuvat aiemmista kokemuksistamme oppimisesta ja koulutuksesta. Polut voivat olla pirstaleisia ja katkonaisia, mutta niistä muotoutuu jokaisen yksilöllinen osaamiskokonaisuus. Oppimispolkujen rakentaminen edellyttää ymmärrystä oman toimintaympäristön mahdollisuuksista ja taitoa valita oppimistapoja, jotka kehittävät omaa osaamista.

Osa oppii osallistumalla koulutuksiin tai kursseille, osa oppii uusissa työtehtävissä, kun osa taas haluaa perehtyä uusiin asioihin itsenäisesti ja omaan tahtiin. Oli tavoitteena työllistymisen tai uran edistäminen, työssä pysyminen tai uuden suunnan etsiminen, on tärkeää tunnistaa ja tiedostaa, millaista osaamista haluaa kehittää. Joskus oppimisen paikkojen ja koulutustarjonnan kentällä navigoiminen voi olla oppijalle haasteellista. Monimuotoisen työuran ylläpitämiseksi oppijalta vaaditaan ennakoitaitoa, osaamisen suhteuttamista ympäristöön sekä jatkuvaa oppimista (Järvensivu 2022, 16). Tällaiset taidot eivät synny yhdessä yössä yksittäisellä kurssilla. Oppimista tulisikin tarkastella läpi elämän ulottuvina, koulutusasteet ylittävinä ja limittäin asettuvina koulutuspolkujen jatkumoina (vrt. Vehviläinen 2019, 35).

Pitääkö koko ajan oppia uutta?

Jatkuvan oppimisen vision mukaisesti jokaisella tulisi olla mahdollisuus kehittää osaamistaan työuran aikana ja saada työllistymisen ja merkityksellisen elämän edellyttämät tiedot, taidot ja osaaminen (Valtioneuvosto 2020, 32). Osaamistarpeet vaihtelevat elämäntilanteiden muutoksissa. Nykyisen aikuisopiskelijan profiili ei ole vain yhdenlainen, vaan siirtymät jokaisen oppijan elämässä (kuten työttömyysjaksot, perhevapaat, opiskelu, erilaiset työsuhteet, sairausjaksot ja kuntoutuminen) ovat entistä moninaisempia.

Tiedämme myös, että osallistumismahdollisuudet vaihtelevat eikä kouluttautuminen jakaudu tasaisesti yhteiskunnassamme. Jatkuva oppiminen puhuttelee erityisesti niitä, jotka kokevat oppimisen mieluisaksi. Kaikille oppiminen ei ole automaattisesti motivoivaa. Muutosvastarinta syntyy helposti, kun jatkuvien muutosten keskellä on kyettävä vielä oppimaan jotain uutta. Arjen realiteettien lisäksi aiemmat kokemukset koulutuksesta, opiskeluvälineet sekä asenne oppimiseen vaikuttavat koulutukseen hakeutumiseen. Myös asuinpaikka ohjaa koulutusvaihtoehtoja. Onko koulutusta tarjolla lähellä tai onko oppijalla mahdollisuuksia ja välineitä osallistua verkkokoulutuksiin? Työssä olevien

kouluttautumiseen vaikuttavat myös organisaation suhtautuminen koulutukseen, kuinka koulutuksen anti on hyödynnettävissä työssä ja onko oppimiselle varattu aikaa.

Oppimisen paikkojen löytäminen ei ole siis täysin mutkatonta ja oppijat joutuvat käyttämään erilaisia strategioita koulutuspolkujen rakentamiseen. Opiskeluvalmiuksista tärkeimpinä ovat kiinnostus ja muutosvalmius. Usein opiskeluun liittyy myös itsenäistä työskentelyä ja kirjallisia tehtäviä. Ne voidaan kokea haasteellisena, jos niiden tekeminen ei ole tuttua, mutta tukea tehtäviin on aina saatavilla. Pitkäjänteisyydellä ja sitoutumalla omaan oppimisprosessiin pääsee jo pitkälle.

Keinoja edistää jatkuvaa oppimista omassa yhteisössä

Joskus yhteisöt voivat edistää yksilön koulutusmotivaatiota ja antaa vauhtia koulutuspolulle. Kuten Vauhtia uralle -hankkeen opiskelijatarina Niina Hattusesta kertoo, hän innosti koko työyhteisönsä oppimaan. Tiivis koulutus tuki työyhteisön osaamisen kehittymistä ja opiskelumenetelmät koettiin sopiviksi työssäkäyvien arjessa. Sparraus ja työtä tukevien taitojen oppiminen työyhteisön kanssa ruokki oppimisen motivaatiota ja oppimisesta tuli yhteinen asia. [Lue opiskelijatarina kokonaisuudessaan nettisivuiltamme.](#)

Oppimisesta, osaamisen kehittämisestä sekä urasuunnittelutaidoista on tullut osa työtä ja yritysten menestymisen avain. Siksi lisätieto joustavista oppimisen tavoista ja oppimisympäristöistä auttaa saamaan uusia näkökulmia henkilöstökoulutusten suunnitteluun. Kun tunnistetaan, että oppiminen on koko työyhteisön asia eikä vain erillinen työtehtävä, voidaan alkaa kehittää uudenlaisia oppimisen menetelmiä yhteistyössä eri organisaatioiden kanssa. Tärkeitä keinoja oppimisen edistämiseksi työyhteisöissä on tiedon jakaminen ja uusien innovaatioiden luominen yhdessä. Myös itseopiskelu yhdistettynä sparraavaan ja tietoa tuottavaan työyhteisöön edistää koko työyhteisön oppimista. Kun tuetaan oppijoita tutkimaan ja kokeilemaan, se edistää hyvää oppimisen kierrettä. Uuden työntekijän kohdalla on hyvä myös muistaa perehdytyksen merkitys. Hyvä perehdytys vaikuttaa myöhemmässä uravaiheessa rohkeuteen soveltaa ja luoda uutta. (Marjomaa 2022.)

Näitä asioita olemme huomanneet myös kolmen koulutusorganisaation yhteisissä täsmäkoulutuksissamme. Vauhtia uralle -hankkeen ketterät

täsmäkoulutusmallit pyrkivät tarjoamaan joustavia toteutusmuotoja ja mukautuvaa tukea henkilökohtaisiin oppimisen tarpeisiin. Koulutukset tarjoavat työelämän oppijoille mahdollisuuden innostua taas oppimisesta, päästä kokeilemaan ja harjoittelemaan uusia asioita käytännössä. Koulutuksemme on koettu myös hyväksi kertauksen ja muistelun paikoiksi. Muiden ammattilaisten kanssa keskustelu avaa uusia näkökulmia ja tukee ymmärryksen syventämistä. Tukea oppimiseen antavat eri oppilaitosten asiantuntevat opettajat. Näitä tarvelähtöisiä koulutuspilotointeja jatkamme syksyllä 2022.

Joustavuutta omaan koulutuspolkuun ohjauksen tuella

Yhteenvedona voidaan todeta, että uuden oivaltaminen luo oppimisen kierteen, jossa oppiminen ruokkii uutta oppimista. Aina oppimisen ei tarvitse liittyä työtaitojen oppimiseen tai työllistymiseen, vaan myös yksilönä kasvuun ja kehitykseen (Hautamäki 2008, 32–33). Jatkuva oppiminen on kuitenkin väline hallitsemaan moniulotteisia koulutuspolkuja.

Miten oppijana tulisi lähteä liikkeelle oman osaamisen kehittämisen kanssa? Järvilehto (2019, 16) kannustaa ihmisiä seuraamaan heitä aidosti kiinnostavia oppimis- ja työllistymismahdollisuuksia. Tämänkin blogin tavoitteena on rohkaista jokaista siihen, että monenlainen opiskelu elämän varrella kannattaa. Ohjauksen rooli on tärkeä koulutuksen yhteydessä ja koulutuspolun eri vaiheissa myös aikuisilla. Jos tuntuu, että törmää opiskelussa esteisiin tai jumiutuu, tukea ja apua on saatavilla. Oppijoina meidän on tärkeää ymmärtää, kuinka voimme hyödyntää ympäristöämme osaamisen kehittämiseksi uran eri vaiheissa. Tarvitsemme rohkaisua kouluttautumiseen, ajankohtaista tietoa monipuolisista oppimisen vaihtoehdoista sekä ohjausta ja neuvontaa oman oppimispolun rakentamiseksi.

Ohjauksen avulla jatkuvan oppimisen mahdollisuudet ovat saavutettavampia suuremmalle joukolle. Erilaisten koulutusratkaisujen tavoitteena on madalta osallistumiskynnystä ja tavoittaa nimenomaan niitä oppijoita, jotka erityisesti hyötyvät koulutuksesta tai jotka eivät muutoin osallistuisi niihin. Kehitystyössä olemme havainneet monia tarpeita, jotka kohdistuvat niin yksilöllisiin tietoihin ja taitoihin kuin erilaisiin siirtymävaiheisiin. Kolmen oppilaitoksen yhteistyöllä voimme entistä paremmin havainnoida niitä paikkoja, joissa oppijaa on tarpeen tukea. Ohjauksen avulla voidaan tarjota joustavaa ja mukautuvaa tukea jokaisen

henkilökohtaisiin oppimisprosesseihin ja keinoja osaamisen tunnistamiseen. Tällä tavoin löydämme merkityksellisiä kokonaisuuksia joskus pirstaleiselta tuntuvalta koulutuspolultamme. Tervetuloa kuulemaan lisää tulevaisuuden ohjausteemoista seminaariimme Unelmasta uratarinaksi – Ohjauksella avaimia tulevaisuuteen perjantaina 28.10.2022 klo 8.30 alkaen. Ilmoittaudu 14.10.2022 mennessä [tällä lomakkeella](#).

Vauhtia uralle -hankkeen tuloksena saadaan parempia koulutuspalveluja opiskelijoille ja yrityksille. Hanketta rahoittavat Euroopan sosiaalirahasto ja Etelä-Savon ELY-keskus ja sitä toteuttavat yhteistyössä Riveria, Karelia-ammattikorkeakoulu ja Itä-Suomen yliopisto. Tutustu osoitteessa: <https://vauhtiauralle.wordpress.com/>

Kirjoittaja:

Nadja Marjomaa, projektiasiantuntija, Karelia-ammattikorkeakoulu

Lähteet:

Hautamäki, A. (toim.) 2008. Oppimisen muuttuva maasto. Taloudellisesta taantumasta nousuun oppimista kehittämällä. Oppiminen ja koulutus tulevaisuustyöryhmän raportti. Kansallinen ennakointiverkosto. Sitra: Helsinki.

Järvilehto, J. 2019. Suomesta jatkuvan oppimisen suunnannäyttäjä. Jatkuvan oppimisen haasteita ja ratkaisuja teknologiateollisuuden näkökulmasta. Teknologiateollisuus ry 7/2019. https://teknologiateollisuus.fi/sites/default/files/2019-09/Suomesta_jatkuvan_oppimisen_suunnann%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4_2019_esitysversio.pdf

Järvensivu, A. 2022. Monimuotoinen työ ja työura edellyttävät erityisiä kompetensseja. Työpoliittinen aikakauskirja 1/2022, 8-18.

Marjomaa, N. 2022. Kahviala ammatillisen oppimisen kenttänä – Kerronnallinen tutkimus työssä oppimisesta. Itä-Suomen yliopisto, Filosofinen tiedekunta. Kasvatustieteiden ja psykologian osasto. Pro gradu -tutkielma. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20220628>

Valtioneuvosto. 2020. Osaaminen turvaa tulevaisuuden. Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjaukset. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:38. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-610-5>

Vehviläinen, J. 2019. Siirtymien vaikutus koulutuspolun eheyteen. Opetushallituksen raportit ja selvitykset 2019:1. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/siirtymien_vaikutus_koulutuspolun_eheyteen.pdf